

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૧૭] ૧૧ એસ.સી.આર. ૯૪૫

કેરળ પ્રાઇવેટ હોસ્પિટલ એસોસિએશન

વિરુદ્ધ

કેરળ રાજ્ય અને અન્ય

(સિવિલ અપીલ નં. ૧૮૩૬૮/૨૦૧૭)

૦૯ નવેમ્બર, ૨૦૧૭

[આર. કે. અગ્રવાલ અને અભય મનોહર સપ્રે, ન્યાયમૂર્તિઓ]

લઘુત્તમ વેતન અધિનિયમ, ૧૯૪૮ – કલમ ૯ – ખાનગી હોસ્પિટલો, દવાખાનાઓ, ફાર્મસીઓ, સ્કેનિંગ સેન્ટરો, એક્સ-રે એકમો અને અન્ય સંલગ્ન સંસ્થાઓમાં કામ કરતા કર્મચારીઓ – લઘુત્તમ વેતનમાં સુધારો – કલમ ૯ હેઠળ રાજ્ય દ્વારા રચવામાં આવેલી સમિતિ – સામાવાળા રાજ્યમાં પોતાની ખાનગી હોસ્પિટલો ચલાવતા સામાવાળા નં. ૨ થી ૪ દ્વારા સમિતિની રચનાને

પડકારવામાં આવી જેમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સમિતિમાં નોકરીદાતાઓના પ્રતિનિધિઓને યોગ્ય પ્રતિનિધિત્વ આપવામાં આવ્યું ન હતું કારણ કે તેમના જણાવ્યા મુજબ માત્ર હોસ્પિટલો/સંસ્થાઓના નોકરીદાતાઓ/માલિકોને જ સમિતિમાં નોકરીદાતાઓના હિતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે સભ્યો તરીકે નામાંકિત કરી શકાય પરંતુ આવી હોસ્પિટલો/સંસ્થાઓમાં કામ કરતા તેમના કર્મચારીઓને નહીં – હાઈકોર્ટ દ્વારા રિટ પિટિશન ફગાવી દેવામાં આવી – ઠેરવ્યું: પોતાના નોકરીદાતાના હિતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે નામાંકિત વ્યક્તિ, નોકરીદાતા પોતે જ હોવો જરૂરી નથી – નોકરીદાતાના હિતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે કર્મચારીનું નામાંકન કલમ ૯ અનુસાર છે – આવા નામાંકનમાં કોઈ ક્ષતિ જણાતી નથી – વિશેષ કરીને જ્યારે હકીકત પર, નોકરીદાતાએ આવા નામાંકન સામે વાંધો ઉઠાવ્યો ન હતો – ઉપરાંત, નામાંકિત કરાયેલા કર્મચારીઓ તેઓ જે હોદ્દા ધરાવતા હતા તેના આધારે પ્રશ્નવાળા વિષયમાં સારી રીતે વાકેફ હતા – રાજ્ય દ્વારા સમિતિની રચનામાં અને/અથવા સભ્યોના નામાંકનમાં કોઈ ક્ષતિ કે ગેરકાયદેસરતા નથી – પ્રશ્નવાળી સમિતિની રચના કલમ ૯ હેઠળની જરૂરિયાતો અનુસાર છે અને તેથી તેમાં કોઈ દખલગીરીની જરૂર નથી – લઘુત્તમ વેતન (સેન્ટ્રલ) નિયમો, ૧૯૫૦ – નિયમ ૩, ૪એ, ૭, ૮ અને ૧૦.

અપીલો ફગાવી દેતાં, કોર્ટે

ઠેરવ્યું : ૧.૧. લઘુત્તમ વેતન અધિનિયમ, ૧૯૪૮ ની કલમ ૯

અધિનિયમ હેઠળ નિર્દિષ્ટ વિવિધ કાર્યોના યોગ્ય પાલન માટે વિવિધ સમિતિઓની રચના સાથે સંબંધિત છે. યોગ્ય સરકાર સમિતિની રચના કરવા માટે સત્તા ધરાવે છે જેની રચનામાં સમાન સંખ્યામાં નોકરીદાતાઓ અને કર્મચારીઓના હિતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે નામાંકન દ્વારા સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે. સ્વતંત્ર વ્યક્તિઓ પણ સમિતિના સભ્યો છે જેમની સંખ્યા સભ્યોની કુલ સંખ્યાના એક તૃતીયાંશ કરતાં વધુ ન હોવી જોઈએ. કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા બોર્ડના અધ્યક્ષને એક સ્વતંત્ર વ્યક્તિની નિમણૂક કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે. લઘુત્તમ વેતન (સેન્ટ્રલ) નિયમો, ૧૯૫૦ અન્ય બાબતોની સાથોસાથ, સમિતિ અને સલાહકાર સમિતિના સભ્યોની હોદ્દાની મુદત (નિયમ ૩), અવેજી સભ્યોનું નામાંકન (નિયમ ૪એ), સમિતિ, સલાહકાર સમિતિ અને બોર્ડના સભ્યોના પુનઃનામાંકન માટેની પાત્રતા (નિયમ ૭), અધ્યક્ષ અને સમિતિ/બોર્ડના સભ્યોનું રાજીનામું અને પરચૂરણ ખાલી જગ્યાઓ ભરવા (નિયમ ૮) અને ગેરલાયકાત (નિયમ ૧૦) નિર્ધારિત કરે છે. સમિતિમાં નોકરીદાતાના પ્રતિનિધિ તરીકે કોને નામાંકિત કરવા જોઈએ તે નિયમોમાં ક્યાંય પૂરા પાડવામાં આવ્યા નથી. [પેરા ૨૩, ૨૪] [૯૫૨-એફ-એચ; ૯૫૩-એ]

૧.૨. પોતાના નોકરીદાતાના હિતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે નામાંકિત વ્યક્તિ, ખુદ નોકરીદાતા પોતે જ હોવો જરૂરી નથી. જો બીજી તરફ, તેના કર્મચારીને તેના નોકરીદાતાના હિતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે નામાંકિત કરવામાં આવે છે, તો આપું નામાંકન અધિનિયમની કલમ ૯ ની જરૂરિયાત અનુસાર છે. તેનું કારણ એ છે કે આવો નોમિની એકવાર નામાંકિત થયા પછી સમિતિમાં કર્મચારી તરીકેના

વ્યક્તિગત હિતનું નહીં પરંતુ તેના નોકરીદાતાના હિતનું રક્ષણ કરશે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, આવા કિસ્સામાં નોમિની સમિતિમાં કર્મચારી તરીકે પોતાની વ્યક્તિગત ક્ષમતામાં ભાગ લેતો નથી પરંતુ તેના નોકરીદાતાના પ્રતિનિધિ તરીકે ભાગ લે છે. નામાંકન દ્વારા પ્રતિનિધિત્વ એ એક સુસ્થાપિત પ્રથા છે. વળી, નોકરીદાતાની નોકરીમાં રહેલો કર્મચારી, જ્યારે સમિતિમાં તેના નોકરીદાતાના પ્રતિનિધિ તરીકે નામાંકિત થાય છે ત્યારે આવો કર્મચારી, જે પોતાની સંસ્થાના કામકાજ અને વિષયથી સારી રીતે વાકેફ છે, તેને તેના માલિક (નોકરીદાતા) ના હિતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે એક સક્ષમ વ્યક્તિ (નોમિની) તરીકે ગણવામાં આવે છે. આમ સમિતિની રચના કરતી વખતે રાજ્ય દ્વારા કરવામાં આવેલા આવા નામાંકનમાં કોઈ ક્ષતિ શોધી શકાતી નથી. વિશેષ કરીને જ્યારે એવું જણાય છે કે, હાથ પરના કેસમાં નોકરીદાતાએ સમિતિમાં તેમના કર્મચારીના રાજ્ય દ્વારા કરાયેલા આવા નામાંકન સામે વાંધો ઉઠાવ્યો ન હતો. [પેરા ૨૬, ૨૭] [૯૫૩-સી-એફ]

૧.૩. હાથ પરના કેસમાં, વધુમાં એવું જણાય છે કે સમિતિમાં નોકરીદાતા અને કર્મચારી બંનેને સમાન પ્રતિનિધિત્વ (દરેકના ૧૩ વ્યક્તિઓ) આપવામાં આવ્યું છે. જ્યાં સુધી નોકરીદાતાઓના પ્રતિનિધિત્વનો સંબંધ છે, ત્યાં જે વ્યક્તિઓ નામાંકિત છે અને જેમના માટે તેઓ નામાંકિત છે તેમની વચ્ચે સંબંધ (નેક્સસ) અસ્તિત્વ ધરાવે છે. જે કર્મચારીઓ નામાંકિત છે, તેઓ તેમની સંબંધિત સંસ્થાઓમાં માનવ સંસાધન વિભાગના વડા તરીકે કામ કરી રહ્યા છે, આમ તેઓ તેમની સંબંધિત નોકરીમાં તેમના દ્વારા ધરાવતા હોદ્દાના આધારે

પ્રશ્નવાળા વિષયમાં સારી રીતે વાકેફ છે. [પેરા ૨૯, ૩૦] [૯૫૪-એફ-એચ]
૧.૪. રાજ્ય દ્વારા સમિતિની રચનામાં અને/અથવા સભ્યોના નામાંકનમાં કોઈ
ક્ષતિ કે ગેરકાયદેસરતા નથી. તે અધિનિયમની કલમ ૯ ની જરૂરિયાત અનુસાર
છે અને તેથી તેમાં કોઈ દખલગીરીની જરૂર નથી. તેથી, હાઈકોર્ટના સિંગલ જજ
અને ડિવિઝન બેંચ દ્વારા તેને યોગ્ય રીતે નકારી કાઢવામાં આવી હતી. સમિતિની
રચના માન્ય રાખવામાં આવે છે. [પેરા ૩૧, ૩૨] [૯૫૫-એ-સી]
શ્રમ અને પુનર્વસન મંત્રાલય અને અન્ય વિરુદ્ધ ટિકિન્સ બેરાઈટ્સ
એસ્બેસ્ટોસ એન્ડ પેઈન્ટ્સ લિ. અને અન્ય, એ.આઈ.એર. ૧૯૮૫ એસસી
૧૩૯૧ : [૧૯૮૫] ૨ સપ્લી. એસસીઆર ૩૦૨ – પર આધાર રાખવામાં
આવ્યો.

સિવિલ અપીલ અધિકારક્ષેત્ર : સિવિલ અપીલ નં. ૧૮૩૬૮/૨૦૧૭ .

ડબલ્યુ. એ. નં. ૩૧૧/૨૦૧૭ માં એર્નાકુલમ ખાતેની કેરળ હાઈકોર્ટના
તારીખ ૧૬.૦૨.૨૦૧૭ ના ચુકાદા અને હુકમ સામે

સાથે

વિશેષ પરવાનગી અરજી (સિવિલ) નં. ૧૫૭૯૧/૨૦૧૭ .

પક્ષકારો તરફથી ઉપસ્થિત: હુઝેફા અહમદી, પી. વી. સુરેન્દ્રનાથ,
જયદીપ ગુપ્તા, પરિષ્ક વકીલો, ઝુલ્ફીકર અલી પી. એસ., સુભાષ ચંદ્રન કે.
આર., સુશ્રી રેશિમતા આર. ચંદ્રન, સુશ્રી યોગમાયા એમ. જી., સુશ્રી લેખા
સુધાકરણ, સી. કે. શશિ, મનુકૃષ્ણન, વકીલો.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ અભય મનોહર સપ્તે દ્વારા આપવામાં આવેલ.

એસ.એલ.પી. (સી) નં. ૧૬૬૦૨/૨૦૧૭ માં

૧. પક્ષકાર સામાવાળા તરીકે જોડવાની માંગણી કરતી આઈ.એ. મંજૂર કરવામાં આવે છે.

૨. પરવાનગી આપવામાં આવી.

૩. આ અપીલ રિટ અપીલ નં. ૩૧૧/૨૦૧૭ માં એર્નાકુલમ ખાતેની કેરળ હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૧૬.૦૨.૨૦૧૭ ના આખરી ચુકાદા અને હુકમ સામે દાખલ કરવામાં આવી છે, જેના દ્વારા હાઈકોર્ટે અહીંના સામાવાળા નં. ૨, ૩ અને ૪ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ ફગાવી દીધી હતી અને ડબલ્યુ.પી. (સી) નં. ૧૦૫૪/૨૦૧૭ માં સિંગલ જજના તારીખ ૦૧.૦૨.૨૦૧૭ ના હુકમને બહાલી આપી હતી, જેમાં ખાનગી હોસ્પિટલો અને અન્ય સંલગ્ન સંસ્થાઓમાં કામ કરતા કર્મચારીઓને ચૂકવવાપાત્ર લઘુત્તમ વેતનમાં સુધારો કરવા માટે લઘુત્તમ વેતન અધિનિયમ, ૧૯૪૮ (જે હવે પછી “અધિનિયમ” તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૮ હેઠળ કેરળ રાજ્ય (સામાવાળા નં. ૧) દ્વારા રચાયેલી સમિતિની રચના સામે કરવામાં આવેલા પડકારને સિંગલ જજ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો.

૪. આ અપીલોમાં સંકળાયેલા મુદ્દાને સમજવા માટે અમે અહીં સંક્ષિપ્તમાં હકીકતો રજૂ કરીએ છીએ.

૫. ખાનગી હોસ્પિટલો, દવાખાનાઓ, ફાર્મસીઓ, સ્કેનિંગ સેન્ટરો, એક્સ-રે એકમો અને અન્ય સંલગ્ન સંસ્થાઓમાં કામ કરતા કર્મચારીઓ માટે લઘુત્તમ વેતનમાં સુધારો કરવા માટે, કેરળ સરકાર – શ્રમ અને કૌશલ્ય (ઇ) વિભાગે અધિનિયમની કલમ ૯ સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૫ હેઠળ “પ્રાઇવેટ હોસ્પિટલ ઇન્ડસ્ટ્રિયલ રિલેશન્સ કમિટી” નામની સમિતિની રચના માટે તારીખ ૨૮.૧૦.૨૦૧૬ નો સરકારી હુકમ (Rt) નં. ૧૩૩૪/૨૦૧૬/લેબર જારી કરીને મંજૂરી આપી હતી.

૬. આ સમિતિએ લેબર કમિશનરના અધ્યક્ષપદ હેઠળ કામ કરવાનું હતું અને તેમાં અન્ય સભ્યો ઉપરાંત તેના સભ્યો તરીકે સમાન સંખ્યામાં નોકરીદાતાઓના પ્રતિનિધિઓ અને કર્મચારીઓના પ્રતિનિધિઓનો સમાવેશ થતો હતો. જ્યાં સુધી નોકરીદાતાઓના પ્રતિનિધિઓનો સંબંધ છે કે જેની સાથે અમે અહીં સંબંધિત છીએ, રાજ્યએ રાજ્યની ખાનગી મેડિકલ હોસ્પિટલ એસોસિએશનો, મેડિકલ કોલેજો અને ખાનગી હોસ્પિટલોનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા ૧૩ વ્યક્તિઓને નામાંકિત કર્યા હતા. આ વ્યક્તિઓ છે: (૧) ડૉ. પી. કે. એમ. રશીદ, પ્રમુખ, કેરળ પ્રાઇવેટ હોસ્પિટલ એસોસિએશન, મેડિકલ કેર હોસ્પિટલ, કોડુંગલુર-૬૮૦૬૬૬, (૨) ફાધર ટિજો જોય મુલાક્કારા, મદદનીશ નિયામક, જ્યુબિલી મિશન હોસ્પિટલ, ત્રિશૂર-૬૮૦૦૦૫, (૩) ફાધર થોમસ વૈક્કાથ પરંબિલ, નિયામક, લિસી હોસ્પિટલ, એર્નાકુલમ-૬૮૨૦૧૮, (૪) શ્રી મનોજ વી. સી., વડા એચઆર, એસ્ટર ડીએમ હેલ્થ કેર, સાઉથ ચિત્તૂર પી.ઓ., ચેરાનેલ્લોર, કોચી-૨૭, (૫) ચેરમેન, પરિચારમ મેડિકલ કોલેજ, કન્નુર, (૬)

શ્રી ફઝલ ગફૂર, પ્રમુખ, મુસ્લિમ એજ્યુકેશન સોસાયટી, બેંક રોડ, કાલીકટ,
 (૭) શ્રી ડોન એસ. આર., જનરલ મેનેજર (એચઆર), કિમ્સ હોસ્પિટલ, પીબી
 નં. ૧, અનાયરા પી.ઓ., તિરુવનંતપુરમ-૬૮૫૦૨૯, (૮) શ્રી એન્ટોની
 જેકબ એમ., જનરલ મેનેજર (એચઆર), કોસ્મો પોલિટન પ્રાઇવેટ હોસ્પિટલ,
 મુરિજ્જાપાલમ પટ્ટમ પી.ઓ., તિરુવનંતપુરમ, (૯) શ્રી કે. પી. મેથ્યુ, પર્સનલ
 મેનેજર, મેડિકલ ટ્રસ્ટ હોસ્પિટલ, પક્ષીમુક્કુ, એર્નાકુલમ સાઉથ, (૧૦) શ્રી
 સાજુ મેથ્યુ, આસિસ્ટન્ટ જનરલ મેનેજર, બેબી મેમોરિયલ હોસ્પિટલ,
 કાલીકટ-૬૭૩૦૦૪, (૧૧) ડૉ. એ. એમ. અનવર, ઉપપ્રમુખ, આયુર્વેદ કોલેજ
 મેનેજમેન્ટ એસોસિએશન, પૂયપ્પક્ષીલ, આંબેડકર રોડ, ઇડપ્પક્ષી નોર્થ
 પી.ઓ., કોચી-૨૪, (૧૨) શ્રી ઓ. પી. પોલ, મેનેજર (એચઆર), એલિટ
 મિશન હોસ્પિટલ, કુરકનચેરી, ત્રિશૂર-૬૮૦૦૧૮ અને (૧૩) શ્રી સૈદુ મુહમ્મદ
 વી. એમ., એડમિનિસ્ટ્રેટર, મૌલાના હોસ્પિટલ, પેરિથલમત્રા, મલપ્પુરમ.

૭. જ્યાં સુધી કર્મચારીઓના પ્રતિનિધિઓનો સંબંધ છે, રાજ્યએ વિવિધ
 ટ્રેડ યુનિયનો, મેડિકલ કોલેજો અને ખાનગી હોસ્પિટલોનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા
 ૧૩ વ્યક્તિઓને નામાંકિત કર્યા હતા. આ વ્યક્તિઓ છે: (૧) શ્રી એ. માધવન
 (સીઆઇટીયુ), અરુણિમા, દેવન રોડ, કાનહાનગડ, કાસરગોડ, (૨) શ્રી કે.
 પી. સહદેવન, એ.કે.જી. નગર, હાઉસિંગ કોલોની, ઘર નં. ૧૦, કક્કડ, કન્નુર-
 ૨, (૩) શ્રીમતી ભગીરથી કે. (સીઆઇટીયુ), પ્રણવમ, મૂન્નમકંદથિલ, ઇસ્ટ
 દેવગિરી, મેડિકલ કોલેજ પી.ઓ., કોઝિકોડ-૬૭૩૦૦૮, (૪) શ્રીમતી ગીતા
 વિશ્વંભરન (સીઆઇટીયુ), પુલિનચેરી હાઉસ, ગ્રામલા, મુલનકુન્નથુકાપુ

પી.ઓ., ત્રિશૂર-૬૮૦૫૮૧, (૫) શ્રી વેલાયુધન કે. (સીઆઈટીયુ), ચિનેત્રા, ૧૪/૫૧૮ એ, ચક્કેરિકાડુપારમ્બુ, અરાક્કીનાર પી.ઓ., કોઝિકોડ-૬૭૩૦૨૮, (૬) શ્રી સાજુ થોમસ (ઈન્ડુક), કંદથારા, પેરુમ્બદમ્બા, નોર્થ પરાવુર પી.ઓ., એર્નાકુલમ, (૭) શ્રી વડક્કેવિલા શશિ (ઈન્ડુક), કૈલાસ, વડક્કેવિલા પી.ઓ., કોલ્લમ-૬૯૧૦૧૦, (૮) શ્રી એ. એન. રાજન (એઆઈટીયુસી), અંબાદુમ્બાલિલ, કોલાઝી પી.ઓ., ત્રિશૂર, (૯) શ્રી જેકબ ઉમ્મન (એચએમએસ), નડયિલ વીટિલ, ચેટ્ટિકુલંગરા પી.ઓ., માવેલીક્કરા-૬૯૦૧૦૬, (૧૦) શ્રી ટી. કે. સુધી (યુટીયુસી), પંડાલા વીડુ, જોનાકાપ્પુરમ, કોલ્લમ-૬૯૧૦૦૬, (૧૧) શ્રી પી. એ. શાહુલ હમીદ (એસટીયુ), પોનોથ હાઉસ, ઉત્તર જુમા મસ્જિદ નજીક, વદનપક્ષી પી.ઓ., ત્રિશૂર-૬૮૦૬૧૪, (૧૨) શ્રી જાસ્મિન શાહ એમ. (યુએનએ), મંથાડાયિલ, વેલ્લુર પી.ઓ., તિરુર, મલપ્પુરમ-૬૭૬૧૦૨ અને (૧૩) શ્રી લિબિન થોમસ (આઈએનએ), કુન્નથેટ્ટુ હાઉસ, અરાબી પી.ઓ., કન્નુર.

૮. સમિતિએ પુરાવા લેવાના હતા અને ત્યારબાદ રાજ્ય સરકારને અધિનિયમ હેઠળ જાહેરનામું બહાર પાડવા સક્ષમ બનાવવા માટે દરખાસ્ત રજૂ કરવાની હતી.

૯. કેરળ રાજ્યમાં પોતાની ખાનગી હોસ્પિટલો ચલાવતા સામાવાળા નં. ૨ થી ૪ એ કેરળ હાઈકોર્ટમાં રિટ પિટિશન દાખલ કરીને સમિતિની રચના સામે સવાલ ઉઠાવ્યો હતો. સમિતિની રચનાને મુખ્યત્વે એ આધારે પડકારવામાં આવી

હતી કે તે અધિનિયમની કલમ ૯ માં નિર્ધારિત જરૂરિયાતો/ધોરણોને સંતોષતી નથી કારણ કે જ્યાં સુધી નોકરીદાતાઓના પ્રતિનિધિઓનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી તેણે યોગ્ય પ્રતિનિધિત્વ આપ્યું નથી. રિટ અરજદારો (સામાવાળા નં. ૨ થી ૪) ના જણાવ્યા મુજબ, જે વ્યક્તિઓના નામ ક્રમ નં. ૪, ૭, ૮, ૯, ૧૦, ૧૨ અને ૧૩ પર દેખાય છે તેમનું નામાંકન યોગ્ય ન હતું અને તે અધિનિયમની કલમ ૯ ની ભાવના વિરુદ્ધ હતું.

૧૦. રિટ અરજદારોનો એવો કેસ હતો કે સમિતિમાં નોકરીદાતાઓના પ્રતિનિધિ તરીકે નામાંકિત વ્યક્તિઓ વાસ્તવમાં તેમના સંબંધિત નોકરીદાતાઓની સંસ્થાઓમાં (હોસ્પિટલો/મેડિકલ કોલેજો વગેરે) કામ કરતા કર્મચારીઓ છે અને તેથી, રિટ અરજદારોના જણાવ્યા મુજબ આવી વ્યક્તિઓ સમિતિમાં નામાંકિત થવા માટે યોગ્ય વ્યક્તિઓ ન હોઈ શકે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, એવી દલીલ હતી કે માત્ર હોસ્પિટલો/સંસ્થાઓના નોકરીદાતાઓ/માલિકોને જ સમિતિમાં નોકરીદાતાઓના હિતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે સભ્યો તરીકે નામાંકિત કરી શકાય પરંતુ તેમની હોસ્પિટલો/સંસ્થાઓમાં કામ કરતા તેમના કર્મચારીઓને નહીં.

૧૧. રાજ્યએ રિટ પિટિશનનો વિરોધ કર્યો અને સમિતિની રચનાનો બચાવ કર્યો. રાજ્યના જણાવ્યા મુજબ, સમિતિની રચના અધિનિયમની કલમ ૯ ની જરૂરિયાત અનુસાર કરવામાં આવી હતી અને તેથી, રિટ અરજદારો દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા આધાર પર તો શું પરંતુ કોઈપણ આધાર પર તેની રચનામાં

કોઈ ખામી શોધી શકાતી નથી.

૧૨. સિંગલ જજે રિટ પિટિશન ફગાવી દીધી અને સમિતિની રચનાને બહાલી આપી. રિટ અરજદારોએ (સામાવાળા નં. ૨-૪) સિંગલ જજના હુકમ સામે ડિવિઝન બેંચ સમક્ષ ઇન્ટ્રા કોર્ટ અપીલ દાખલ કરી. વાદગ્રસ્ત ચુકાદા દ્વારા, હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેંચે અપીલ ફગાવી દીધી અને સિંગલ જજના હુકમની પુષ્ટિ કરી.

૧૩. અહીં અપીલકર્તા હોસ્પિટલો અને તબીબી સંસ્થાઓના નોકરીદાતાઓ/માલિકોનું એસોસિએશન છે. અપીલકર્તા હાઇકોર્ટમાં મૂળ રિટ પિટિશન કે ઇન્ટ્રા કોર્ટ અપીલમાં પક્ષકાર ન હતા. જોકે, અપીલકર્તાએ આ કોર્ટ પાસેથી એ આધાર પર વાદગ્રસ્ત ચુકાદાને પડકારવા માટે અપીલ કરવાની વિશેષ પરવાનગી માંગી હતી કે તેઓ કેસમાં ઉદ્ભવતા મુકદ્દમાના વિષયવસ્તુમાં હિત ધરાવે છે અને સમિતિની અયોગ્ય રચનાના કારણે તેમના હિત પર પ્રતિકૂળ અસર પડી હોવાથી, જોકે હાઇકોર્ટ દ્વારા તેને માન્ય રાખવામાં આવી હતી, તેઓ વાદગ્રસ્ત ચુકાદાથી નારાજ થયા છે અને તેથી, તેમને વાદગ્રસ્ત ચુકાદાની કાયદેસરતા અને શુદ્ધતા સામે પ્રશ્ન ઉઠાવવા માટે એસએલપી દાખલ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવે. તદનુસાર, આ કોર્ટે અપીલકર્તાને અરજ મુજબ પરવાનગી આપી હતી. આ રીતે, અપીલકર્તાએ આ કોર્ટ સમક્ષ વાદગ્રસ્ત ચુકાદા સામે વિશેષ પરવાનગી દ્વારા આ અપીલ દાખલ કરી છે.

૧૪. અપીલકર્તા તરફથી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી હુઝેફા અહમદી અને

સામાવાળાઓ તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી સી. કે. શશિને સાંભળ્યા.

૧૫. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી હુઝેફા અહમદીએ વાદગ્રસ્ત ચુકાદાની કાયદેસરતા અને શુદ્ધતા પર તરાપ મારતી વખતે એ જ રજૂઆતોનો પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો જે ઉપર નોંધ્યા મુજબ રિટ અરજદારો/અપીલકર્તાઓ (અહીં સામાવાળા નં. ૨ થી ૪) દ્વારા રિટ પિટિશન અને રિટ અપીલમાં હાઈકોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી હતી.

૧૬. સારાંશમાં, તેમની રજૂઆત એવી હતી કે તારીખ ૨૮.૧૦.૨૦૧૬ ના હુકમ દ્વારા રાજ્ય દ્વારા કરાયેલી સમિતિની રચના અધિનિયમની કલમ ૯ ની જરૂરિયાતને અનુરૂપ હોવાનું કહી શકાય નહીં કારણ કે તબીબી પ્રવૃત્તિઓમાં રોકાયેલા નોકરીદાતાઓને કોઈ યોગ્ય પ્રતિનિધિત્વ આપવામાં આવ્યું ન હતું.

૧૭. વિદ્વાન વકીલે નિર્દેશ કર્યો કે દરેક નોકરીદાતા (હોસ્પિટલો/મેડિકલ સંસ્થાઓ) નું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે જે વ્યક્તિઓ નામાંકિત છે, જેમના નામ ક્રમ નં. ૪, ૭, ૮, ૯, ૧૦, ૧૨ અને ૧૩ પર છે (શ્રી મનોજ વી. સી., વડા એચઆર, એસ્ટર ડીએમ હેલ્થ કેર, સાઉથ ચિત્તૂર પી.ઓ., ચેરાનેલ્લોર, કોચી-૨૭; શ્રી ડોન એસ. આર., જનરલ મેનેજર (એચઆર), કિમ્સ હોસ્પિટલ, પીબી નં. ૧, અનાયરા પી.ઓ., તિરુવનંતપુરમ-૬૯૫૦૨૯; શ્રી એન્ટોની જેકબ એમ., જનરલ મેનેજર (એચઆર), કોસ્મો પોલિટન પ્રાઇવેટ હોસ્પિટલ, મુરિજાપાલમ પટ્ટમ પી.ઓ., તિરુવનંતપુરમ; શ્રી કે. પી. મેથ્યુ, પર્સનલ મેનેજર, મેડિકલ ટ્રસ્ટ હોસ્પિટલ, પક્ષીમુક્કુ, એર્નાકુલમ સાઉથ; શ્રી સાજી

મેથ્યુ, આસિસ્ટન્ટ જનરલ મેનેજર, બેબી મેમોરિયલ હોસ્પિટલ, કાલીકટ-
૬૭૩૦૦૪; શ્રી ઓ. પી. પોલ, મેનેજર (એચઆર), એલિટ મિશન હોસ્પિટલ,
કુરકનચેરી, ત્રિશૂર-૬૮૦૦૧૮ અને શ્રી સૈદુ મુહમ્મદ વી. એમ.,
એડમિનિસ્ટ્રેટર, મૌલાના હોસ્પિટલ, પેરિથલમના, મલપ્પુરમ) તેઓ
હોસ્પિટલો/નર્સિંગ હોમ્સ વગેરેમાં કામ કરતા કર્મચારીઓ છે.

૧૮. વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા મુજબ, જે યોગ્ય વ્યક્તિને
નોકરીદાતાઓના હિતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે નામાંકિત કરવા જોઈતા હતા,
તે હોસ્પિટલ/સંસ્થાના ખુદ 'નોકરીદાતા' પોતે હતા પરંતુ તેમની નીચે કામ
કરતા તેમના કર્મચારીઓ નહીં.

૧૯. વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે જો કર્મચારીને તેના
નોકરીદાતાના હિતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે નામાંકિત કરવામાં આવે તો આપો
નોમિની (કર્મચારી) લઘુત્તમ વેતનમાં સુધારાની ભલામણ કરતી વખતે વેતનની
ભલામણ કરવામાં તેના માલિકના (નોકરીદાતાના) હિતની કાળજી લેવાને બદલે
તેના પોતાના (કર્મચારીના) નાણાકીય હિતમાં વધુ રસ ધરાવશે. પરંતુ જો
નોકરીદાતાને વ્યક્તિગત રીતે સમિતિમાં નામાંકિત કરવામાં આવે, તો તે પોતાના
હિતનું રક્ષણ કરવા માટે વધુ સારી સ્થિતિમાં હશે. વિદ્વાન વકીલના મતે આવા
નામાંકનો અધિનિયમની કલમ ૯ ના વાસ્તવિક ઉદ્દેશ્યને ધ્યાનમાં રાખીને
કરવામાં આવ્યા હોવાનું ગણાશે.

૨૦. જવાબમાં, સામાવાળા (રાજ્ય) તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે

રાજ્ય દ્વારા કરાયેલી સમિતિની રચના સહિતના વાદગ્રસ્ત ચુકાદાને ટેકો આપ્યો હતો અને એવી દલીલ કરી હતી કે તે અધિનિયમની કલમ ૯ અનુસાર છે અને તેથી અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલો સંપૂર્ણપણે ગેરસમજભરેલી છે અને નકારી કાઢવા યોગ્ય છે.

૨૧. પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી અને કેસના રેકૉર્ડની ચકાસણી કર્યા પછી, અમને અપીલમાં કોઈ ગુણદોષ જણાતો નથી.

૨૨. અધિનિયમની કલમ ૯, જે આ કેસ માટે સુસંગત છે, તે નીચે મુજબ વંચાય છે:

“૯. સમિતિઓની રચના વગેરે – પ્રત્યેક સમિતિઓ, પેટા-સમિતિઓ અને સલાહકાર બોર્ડમાં અનુસૂચિત રોજગારમાં નોકરીદાતાઓ અને કર્મચારીઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા યોગ્ય સરકાર દ્વારા નામાંકિત કરવામાં આવનાર વ્યક્તિઓનો સમાવેશ થશે, જેઓ સંખ્યામાં સમાન રહેશે, અને તેના કુલ સભ્યોની સંખ્યાના એક તૃતીયાંશથી વધુ ન હોય તેવી સ્વતંત્ર વ્યક્તિઓ રહેશે; આવી સ્વતંત્ર વ્યક્તિઓમાંથી એકને યોગ્ય સરકાર દ્વારા અધ્યક્ષ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવશે.”

૨૩. કલમ ૯ અધિનિયમ હેઠળ નિર્દિષ્ટ વિવિધ કાર્યોના યોગ્ય પાલન માટે વિવિધ સમિતિઓની રચના સાથે સંબંધિત છે. યોગ્ય સરકાર એવી સમિતિની રચના કરવા માટે સત્તા ધરાવે છે જેની રચનામાં સમાન સંખ્યામાં નોકરીદાતાઓ અને કર્મચારીઓના હિતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે નામાંકન

દ્વારા સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે. સ્વતંત્ર વ્યક્તિઓ પણ સમિતિના સભ્યો છે જેની સંખ્યા તેના સભ્યોની કુલ સંખ્યાના એક તૃતીયાંશથી વધુ ન હોવી જોઈએ. કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા બોર્ડના અધ્યક્ષને એક સ્વતંત્ર વ્યક્તિની નિમણૂક કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે.

૨૪. લઘુત્તમ વેતન (સેન્ટ્રલ) નિયમો, ૧૯૫૦ (જે હવે પછી “નિયમો” તરીકે ઉલ્લેખિત છે) અન્ય બાબતો ઉપરાંત, સમિતિ અને સલાહકાર સમિતિના સભ્યોની હોદ્દાની મુદત (નિયમ ૩), અવેજી સભ્યોનું નામાંકન (નિયમ ૪એ), સમિતિ, સલાહકાર સમિતિ અને બોર્ડના સભ્યોના પુનઃનામાંકન માટેની પાત્રતા (નિયમ ૭), સમિતિ/બોર્ડના અધ્યક્ષ અને સભ્યોનું રાજીનામું અને પરચૂરણ ખાલી જગ્યાઓ ભરવા (નિયમ ૮) અને ગેરલાયકાત (નિયમ ૧૦) નિર્ધારિત કરે છે. સમિતિમાં નોકરીદાતાના પ્રતિનિધિ તરીકે કોને નામાંકિત કરવા જોઈએ તે નિયમોમાં ક્યાંય પૂરા પાડવામાં આવ્યા નથી.

૨૫. હવે હાથ પરના કેસની હકીકતો પર આવતાં, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલોમાં એક ભ્રમણા રહેલી છે.

૨૬. અમારા સુવિચારિત અભિપ્રાય મુજબ, પોતાના નોકરીદાતાના હિતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે નામાંકિત વ્યક્તિ, ખુદ નોકરીદાતા પોતે જ હોવો જરૂરી નથી. જો બીજી તરફ, તેના કર્મચારીને તેના નોકરીદાતાના હિતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે નામાંકિત કરવામાં આવે છે, તો આવું નામાંકન અધિનિયમની કલમ ૯ ની જરૂરિયાત અનુસાર છે. તેનું કારણ એ છે કે આવો નોમિની એકવાર

નામાંકિત થયા પછી સમિતિમાં કર્મચારી તરીકેના વ્યક્તિગત હિતનું નહીં પરંતુ તેના નોકરીદાતાના હિતનું રક્ષણ કરશે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, આવા કિસ્સામાં નોમિની સમિતિમાં કર્મચારી તરીકે પોતાની વ્યક્તિગત ક્ષમતામાં ભાગ લેતો નથી પરંતુ તેના નોકરીદાતાના પ્રતિનિધિ તરીકે ભાગ લે છે.

૨૭. નામાંકન દ્વારા પ્રતિનિધિત્વ એ એક સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે. વળી, નોકરીદાતાની નોકરીમાં રહેલો કર્મચારી, જ્યારે સમિતિમાં તેના નોકરીદાતાના પ્રતિનિધિ તરીકે નામાંકિત થાય છે ત્યારે આવો કર્મચારી, જે પોતાની સંસ્થાના કામકાજ અને વિષયથી સારી રીતે વાકેફ છે, તેને તેના માલિક (નોકરીદાતા) ના હિતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે એક સક્ષમ વ્યક્તિ (નોમિની) તરીકે ગણવામાં આવે છે. આમ સમિતિની રચના કરતી વખતે રાજ્ય દ્વારા કરવામાં આવેલા આવા નામાંકનમાં કોઈ ક્ષતિ શોધી શકાતી નથી. વિશેષ કરીને જ્યારે અમે જોઈએ છીએ કે નોકરીદાતાએ સમિતિમાં તેમના કર્મચારીના રાજ્ય દ્વારા કરવામાં આવેલા આવા નામાંકન સામે વાંધો ઉઠાવ્યો ન હતો.

૨૮. અમે શ્રમ અને પુનર્વસન મંત્રાલય અને અન્ય વિરુદ્ધ ટિફિન્સ બેરાઈટ્સ એસ્પેસ્ટોસ એન્ડ પેઈન્ટ્સ લિ. અને અન્ય, એ.આઈ.એર. ૧૯૮૫ એસસી ૧૩૯૧ માં આ કોર્ટની ત્રણ ન્યાયાધીશોની પીઠના નિર્ણયનો અહીં સંદર્ભ લેવો યોગ્ય ગણીએ છીએ, જેમાં મેંગેનીઝ, જીપ્સમ, બેરાઈટ્સ અને બોક્સાઈટ ખાણોમાં કામ કરતા કામદારો માટે લઘુત્તમ વેતન નક્કી કરતી અધિનિયમની કલમ ૯ સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૫(૧) હેઠળ જારી કરાયેલ

પરિણામી જાહેરનામા અને સમિતિની રચના સામેના પડકારને નીચે મુજબના પ્રસ્તુત અવલોકન સાથે સમિતિની રચના અને જાહેરનામાને માન્ય રાખીને ફગાવી દેવામાં આવ્યો હતો. વિદ્વાન ન્યાયમૂર્તિ ચિન્નપ્પા રેડ્ડી, જે. એ સંક્ષિપ્તમાં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

“૩ અમને ડર છે કે હાઈકોર્ટનો અભિગમ સંપૂર્ણપણે ખોટો હતો. અનુસૂચિત રોજગારમાં નોકરીદાતાઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે સમિતિની નિમણૂકના હેતુ માટે, એ જરૂરી ન હતું કે નિયુક્ત વ્યક્તિ ચોક્કસ રોજગારમાં નફા માટે રોકાયેલી હોવી જોઈએ. તે પૂરતું છે જો ચોક્કસ રોજગારમાં નોકરીદાતાઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે નિયુક્ત વ્યક્તિઓ અને સંબંધિત ચોક્કસ રોજગાર વચ્ચે સંબંધ (નેક્સસ) અસ્તિત્વ ધરાવે છે. ઉદાહરણ તરીકે બેરાઈટ્સ ખાણો અથવા બોક્સાઈટ ખાણોના રોજગારમાં સંકળાયેલા નોકરીદાતાઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે અખબાર ઉદ્યોગમાં રોકાયેલી વ્યક્તિઓને સમિતિમાં નિયુક્ત કરવી તે વાહિયાત હોઈ શકે છે અમે એ બાબત પર પણ ભાર મૂકવા માંગીએ છીએ કે સમિતિની રચનામાં અથવા સમિતિ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી પ્રક્રિયામાં કેટલીક અનિયમિતતાઓના આધારે બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ લઘુત્તમ વેતન નક્કી કરતા જાહેરનામાઓમાં હળવાશથી દખલ કરવી જોઈએ નહીં. એ યાદ રાખવું જોઈએ કે સમિતિ માત્ર એક ભલામણ કરતી સંસ્થા તરીકે

કાર્ય કરે છે અને લઘુત્તમ વેતન નક્કી કરતું આખરી જાહેરનામું સરકાર દ્વારા બહાર પાડવાનું હોય છે. લઘુત્તમ વેતન નક્કી કરતું જાહેરનામું, એવા દેશમાં જ્યાં વેતન પહેલેથી જ ન્યૂનતમ છે, સૌથી મહત્વપૂર્ણ આધારો સિવાય બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ દખલ ન થવી જોઈએ. આ કાયદો રાજ્યનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોને આગળ વધારવા માટે હાથ ધરવામાં આવેલ સામાજિક કલ્યાણ કાયદો છે અને તેને અનુસરીને લેવાયેલા પગલાંને માત્ર તકનીકી કારણોસર રદ કરી શકાય નહીં.”

૨૯. હાથ પરના કેસમાં, અમે જોઈએ છીએ કે સમિતિમાં નોકરીદાતા અને કર્મચારી બંનેને સમાન પ્રતિનિધિત્વ (દરેકના ૧૩ વ્યક્તિઓ) આપવામાં આવ્યું છે.

૩૦. જ્યાં સુધી નોકરીદાતાઓના પ્રતિનિધિત્વનો સંબંધ છે, અમે જોઈએ છીએ કે જે વ્યક્તિઓ નામાંકિત છે અને જેમના માટે તેઓ નામાંકિત છે તેમની વચ્ચે એક સંબંધ (નેક્સસ) અસ્તિત્વ ધરાવે છે. અમે એ પણ જોઈએ છીએ કે જે કર્મચારીઓ નામાંકિત છે, તેઓ તેમની સંબંધિત સંસ્થાઓમાં માનવ સંસાધન વિભાગના વડા તરીકે કામ કરી રહ્યા છે (ક્રમ નં. ૪, ૭, ૮ અને ૯ પર જુઓ), આમ તેઓ તેમની સંબંધિત નોકરીમાં તેમના દ્વારા ધરાવતા હોદ્દાના આધારે પ્રશ્નવાળા વિષયમાં સારી રીતે વાકેફ છે.

૩૧. અમારા અભિપ્રાય મુજબ, અમે સમિતિની રચનામાં અને/અથવા રાજ્ય દ્વારા સભ્યોના નામાંકનમાં કોઈ ખામી કે ગેરકાયદેસરતા જોઈ શક્યા નથી.

તે અધિનિયમની કલમ ૯ ની જરૂરિયાત અનુસાર છે અને તેથી તેમાં કોઈ દખલગીરીની જરૂર નથી. તેથી, હાઈકોર્ટના સિંગલ જજ અને ડિવિઝન બેંચ દ્વારા તેને યોગ્ય રીતે નકારી કાઢવામાં આવી હતી.

૩૨. ઉપર જેની સાથે અમે વ્યવહાર કર્યો છે તે સિવાય અન્ય કોઈપણ આધાર પર સમિતિની રચના સામે કોઈ પડકાર નથી. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, વાદગ્રસ્ત ચુકાદો બહાલીને પાત્ર છે. તે મુજબ તેને માન્ય રાખવામાં આવે છે.

અગાઉની ચર્ચાના સંદર્ભમાં, અમને અપીલમાં કોઈ ગુણદોષ જણાતો નથી, જે નિષ્ફળ જાય છે અને તે મુજબ ફગાવી દેવામાં આવે છે.

એસ.એલ.પી. (સી) નં. ૧૫૭૯૧/૨૦૧૭ માં

એસ.એલ.પી. (સી) નં. ૧૬૬૦૨/૨૦૧૭ માંથી ઉદ્ભવતી અપીલમાં ઉપર આપેલા ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, વિશેષ પરવાનગી અરજી તે મુજબ ફગાવી દેવામાં આવે છે.

બાબતો ફગાવી દેવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે

મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====